Høring: Strategisk oppvekstplan; 20/2739.

Viser til brev av 09.032020, høring/offentlig ettersyn: Strategisk oppvekstplan.

Samarbeidsutvalget ved Skytterhusfjellet barnehage har i møte 18.06.2020 vedtatt følgende:

Samarbeidsutvalget ved Skytterhusfjellet barnehage stiller seg bak fagnettverk for styrere sin høringsuttalelse (17/195/40) og vil utdype denne med følgende kommentarer.

1. **Planen mangler overordnede mål:**

En strategisk plan skal legge de langsiktige overordnede planene; den skal gi sektoren en retning og fremtidsrettede mål å jobbe mot. Høringsutkastet/planen gir oss en nøye innføring av oppvekstsektoren med **beskrivelser** av nåværende situasjon på alle feltene innen sektoren. Hva som er planens ambisjoner for sektoren kommer ikke frem, og planen er lite konkret med hensyn til mål og retning for feltet. Dette gjør planen til et redskap som er vanskelig å bruke.

2. **Planen mangler faglig forankring i oppvekstfeltet**

Barnesyn:

Flere plasser i planen står det om barns evne til samspill: *«skal barn og unge kunne utvikle evne til samspill»* (s. 7) og *«utvikler evne til samspill»* (s.8), *«bli den beste utgaven av seg selv»* (s.15). Dette signaliserer et barnesyn om at barn er noe som skal bli. I pedagogikken snakker man om to ulike måter å se på barn. Ser man på barn som «human becomings»; altså noe som skal bli til noe en gang i fremtiden, eller «human beings»; barn er allerede fullverdige mennesker[1]. Barn født med en evne til samspill[2]. Når planen samtidig har et stort fokus på tidlig innsats, hvor fokuset blir på hva som er normalt og hva som ikke er det, viser det en holdning om at barn skal passe inn i et samfunn, ikke ta del i den.

Tidlig innsats

Tidlig innsats har fått en stor plass i planen. Det er definert som det første fokusområdet, hvorpå utjevne forskjeller og tverrfaglig samarbeid er de påfølgende fokusområder. Gjennom hele planen på alle de ulike områdene kommer tidlig innsats som begrep stadig igjen.

Det står at *«tidlig innsats skal være gjennomgående i Sør-Varanger kommune»* (s.8). Hva som legges i begrepet er ikke tydeliggjort. Hva betyr dette begrepet for oss?

Hensikten med tidlig innsats er ofte sosial utjevning. Dette betyr å få satt i gang tiltak for de som har ekstra behov tidligst mulig. Utfordringen når tidlig innsats får en stor plass i en slik plan, er at dette er tiltak for noen enkeltbarn, en liten del av barnegruppa. Når tidlig innsats er målet (s. 8), hvem er det det da planen er tenkt for?

Neste fokusområde er utjevne forskjeller. Her snakkes det om universelle tiltak. Men når hovedmålet med de universelle tiltakene er å utjevne forskjeller for de barna som har litt mer utfordrende forutsetninger, vil også dette tiltaket være rettet mot bare en del av barnegruppa.

---

[1] James, Prout & Jenks (1998): «Theorizing Childhood»

[2] Harts & Swartz (2008): «Fra interaksjon til relasjon». Gopnik, Meltzow, Kuhl (1999): «The scientist in then Crib»

Det siste fokusområdet er tverrfaglig samarbeid. Dette kan leses som noe vi har rundt alle barn. Men hovedsakelig kommer tverrfaglig samarbeid inn når barnet eller familien har ekstra behov. Det vil si at også dette punktet først og fremst vil være for en liten del av de barn og unge vi har i kommunen.

Hva skal være førende for vårt arbeid med **alle** barn og unge, når våre fokusområder retter seg inn mot enkeltbarn og mindre grupper barn. Skal ikke oppvekstplanen gjelde for alle barn, også de som ikke nødvendigvis har spesielle utfordringer i livet. Hvem skal en oppvekstplan være for? Er dette en plan for en liten gruppe barn eller er det en plan for alle barn og unge? Hva er det vi ønsker for våre barn? Hvilket oppvekstmiljø ønsker vi for alle?

5. Planen mangler fokus på kunnskap.

Barnehagen og lek

Barnehagen har fått et eget kapittel i oppvekstplanen. I neste kapittel kan vi lese om Utdanning i Sør-Varanger. Med dette signaliserer planen at barnehagen ikke er en del av utdanning i SVK. Barnehagene ble i 2005 flyttet fra Barne- og familiedepartementet til Kunnskapsdepartementet, og ble dermed definert som første steget i det norske utdanningsløpet. Dette ble blant annet gjort for å skape en bedre sammenheng mellom barnehage og skole (Kompetanse i barnehagen. Strategi for kompetanseutvikling i barnehagesektoren 2007-2010 (https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kd/vedlegg/barnehager/kompetansestrategien/kompetanse_3korr.pdf)). At barnehagen er en viktig arena i små barns liv er det stor enighet om. Dette kommer også godt frem i oppvekstplanen. Burde ikke SVK anerkjenne barnehagene som en del av utdanningsløpet, slik regjeringen har definert den? *«Barnehagen er første frivillige trinn i et langt utdanningsløp»* (s.Meld. St. 24 (2012-2013) Framtidens barnehage (https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kd/vedlegg/barnehager/faktaark/faktablad_framtidens_barnehage.pdf)).

Overgangen til skole har fått god plass i barnehagekapittelet. Det står at barnehagen skal *«forberede barna til videre utvikling (…) grunnleggende kunnskaper for samhandling og skolegang blir viktige»* (s.23). Dette forsterker inntrykket av at barnehagen er noe som skal forberede barna til skolegang. Dette er i strid med rammeplanmandatet som sier at barnehagen er en del av utdanningsløpet, og et pedagogisk tilbud barn har rett til.

Under avsnitt om barnehagens arbeidsfelt går planen ut av det som er barnehagens mandat. Planen sier: «fokus på barnas utvikling og ulike fagområder» (s.23). Her er omsorg, lek, læring og danning ikke vektlagt. Rammeplanen (2017) sier at dette er områder som skal vektlegges og sees i sammenheng – det vil si at det er disse områdene som er barnehagens samfunnsmandat (s.7). I tillegg er barnehagens egenart, nemlig den fri leken, helt utelatt i planen. På side 15, kan vi lese om «målrettet lek» (s.15). Store norske leksikon sier: *«Lek er fysisk eller psykisk aktivitet som ikke synes å ha noe (eksplisitt) mål utover seg selv»* (https://snl.no/lek_-_aktivitet). Rammeplanen (2017) sier: *«Leken skal ha en sentral plass i barnehage, og lekens egenverdi skal anerkjennes»* (s.20). Det vil si at barna skal ha tid og rom for lek, på deres initiativ. Lek er barns måte å leve ut livet.

Dette betyr at leken har verdi i seg selv – og ikke er «en aktivitet» for å lære noe. Målrettet lek vil da etter denne definisjonen ikke være lek, og er således ikke i tråd med rammeplan.

6. **Planen mangler fokus på kompetanse.**

Det er beskrivelser av modeller (Sør-Varanger modellen) og hvor er disse hentet og hva de innebærer er for oss uklart. Her er det beskrivelser av modeller som en ikke kjerner igjen og presentasjoner av noen fremtidsbilder som ikke er forankret i barnehagene. Et eksempel på dette er at spesialpedagogisk hjelp har fått et eget avsnitt under barnehagekapittelet, hvor det foreslås det å styrke barnehagene med spesialpedagogisk kompetanse. Hvilke faglige begrunnelser dette bygger på er uklart.

Planen slik sett leses derfor i lys av det manglende fokuset på hvordan oppvekst som sektor skal utvikle kvalitet i det tverrfaglige tilbudet. Som kommune er vi utfordret på kvalitet i det tverrfaglige samarbeidet. Vi har tidligere arbeidet på sektornivå med et tverrfaglig samarbeid mellom barnehage/skoler, PPt, barnevern og Helsestasjon. Det har vært felles kompetansesatsing – og organisasjonsmessige strukturer som har bidratt til at barn er satt først i rekka. Dette samarbeidet har fått nasjonal oppmerksomhet.

Dette er et arbeid vi har forventninger til at skal løftes inn som en del av strategisk oppvekstplan. Hvilke ambisjoner skal vi sammen ha for alle barn i Sør-Varanger? Hvordan skal vi bygge det gode laget rundt barna, der tjenestenes ulike kompetanse utnyttes til beste for barna og familiene? Hvilke ressurser har samfunnet vårt og hvordan etablerer vi strukturer for at vi blir gode – sammen?

7. **Planen mangler fokus på kapasitet.**

Språklig er planen preget av formuleringer som er upresise. Eksempelvis *«Barn gjør det bra når de kan»* (s 5), planen er et redskap *«for dem som har ansvar»* (s 6) og at kommunen bør ha *«nok voksne»* (s 15). I tillegg har den en form som blander beskrivelser av dagens situasjon opp mot ønskede fremtidsbilder. Dette bidrar til at lesingen av hva som er ambisjoner og intensjoner («viktig») blir utfordrende.

Sør-Varanger kommunes prosesser knyttet til skolestruktur har hatt fokus i mange år. Det har vært sagt at denne skal landes i en strategisk oppvekstplan. Her tenker vi at de overordnede strukturer for de neste 10 årene må synliggjøres; hva er det de ulike delplanene som skal utledes av denne planene skal være tuftet på? Dette mener vi ikke fremkommer i utkastet, og som vi mener er en vesentlig mangel ved planen.

Samlet:

Planen har mange ord og gode intensjoner. Dette er likevel ikke tilstrekkelig for å utvikle sektor oppvekst de neste 10 år. Framtida er nå – våre barn er den viktigste ressursen vi som samfunn forvalter. Her ønsker vi å være en sektor som er ambisiøse på vegne av våre barn: kvalitet i fokus.

Med de kommentarer vi har på manglende faglig forankring i oppvekstfeltet mener vi planen er lite konsistent. Vi tenker at planen ikke tar høyde for sammenhengen mellom et ressursorientert barnesyn, kvalitet i tilbudet og kompetanse hos de som skal gjøre jobben. Når dette i tillegg ikke settes i sammenheng med hvordan de ulike aktører skal arbeide sammen mot et mål (som i strategisk oppvekstplan ikke er satt) og hvilken kapasitet vi som kommune skal bygge, blir dette et dokument som ikke kan være bærende for sektoren de neste 10 år.

For Samarbeidsutvalget ved Skytterhusfjellet barnehage
Per Prøitz, Leder.